

Minvapaketti: EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous (tutkimus, innovaatiot) 10.-11.3.2025

EU:n tutkimus- ja innovaatioasioista vastaavat kilpailukykyministerit kokoontuvat Varsovaan epäviralliseen kokoukseen 10.-11.3.2025. Epävirallisissa kokouksissa ei tehdä päätöksiä.

Kokouksen asialistalla on kaksi keskustelua: 1) EU:n seuraavan T&I-puiteohjelman strateginen rooli EU:n kilpailukyvyille sekä 2) startup- ja kasvuyritysten strategia. Kokouksen yhteydessä julkaistaan myös seuraavaa T&I-puiteohjelmaa (FP10) koskeva ns. Varsovan julistus.

Suomen lähtökohtana on, että EU:n kilpailuun perustuvien rahoitusohjelmien, kuten tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman, tulee jatkossakin perustua korkeaan toiminnan laatuun.

Suomi osallistuu kokoukseen virkamiestasolla.

Asialista:

- 1) EU:n seuraavan T&I-puiteohjelman strateginen rooli EU:n kilpailukyvyille - politiikkakeskustelu
- 2) startup- ja kasvuyritysten strategia - politiikkakeskustelu

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/294/2025-TEM-4

Haapalehto Timo

26.2.2025

EU; epävirallinen kilpailukykyneuvosto; TKI-puiteohjelman rooli sekä start-up ja kasvuyritysten strategia

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous (tutkimus, innovaatiot), 10.-11.3.2025, Varsova

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallisessa kilpailukykyneuvoston kokouksessa 10.-11.3.2025 käydään kaksi politiikkakeskustelua: 1) EU:n seuraavan T&I-puiteohjelman strateginen rooli EU:n kilpailukyvyssä sekä 2) start-up ja kasvuyritysten strategia. Kokouksen yhteydessä julkaistaan myös seuraavaa T&I puiteohjelmaa koskeva ns. Varsovan julistus.

Suomen kanta

Suomen kannat perustuvat E-kirjeisiin Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–) (E 31/2024 vp), Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023 vp), E-kirjeeseen Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimuksesta (E 109/2021 vp) ja E-kirjeeseen uudesta eurooppalaisesta innovaatio-ohjelmasta (E 109/2022).

Suomen lähtökohtana on, että EU:n kilpailuun perustuvien rahoitusohjelmien, kuten tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman, tulee jatkossakin perustua korkeaan toiminnan laatuun, ei kiintiöihin tai aluekriteereihin. (E 58/2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan seuraavalla rahoituskehyskaudella varoja tulisi suunnata entistä enemmän tutkimusta, innovaatioita ja osaamista sekä digitalisaatiota ja puhdasta siirtymää edistäviin toimiin. (E 58/2023 vp)

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että TKI-toimiin kohdistuva EU-rahoitus (nykyinen Horisontti Eurooppa) voi jatkossakin olla avustusmuotoista. Suomi katsoo, että kaksikäyttötarkoituksiin kohdistuvaa TKI-rahoitusta tulisi painottaa laajasti rahoituskehyksessä. (E 31/2024 vp)

Suomi katsoo, että Euroopassa tulee jatkaa ponnisteluja, jotta voitaisiin saavuttaa EU-tason kolmen prosentin tavoite t&k-menojen osuudelle bkt:sta. Investointeja ja kannusteita tutkimukseen ja innovointiin tarvitaan niin EU:n kuin kansallisella tasolla. Näiden investointien laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta tulee myös parantaa. (E 109/2022 vp) Suomi pitää hyvänä, että Euroopassa kannustetaan heikomman t&k-intensiteetin maita lisäämään t&k-panostuksiaan, jotta maiden välisiä eroja voidaan kuroa umpeen. (E 109/2021 vp)

Pääasiallinen sisältö

EU:n seuraavan T&I-puiteohjelman strateginen rooli EU:n kilpailukyvyssä, Varsovan julistus

Julistuksen johdannossa korostetaan tähänastisten EU:n tki-puiteohjelmien merkitystä mm. Euroopan kilpailukyvyn kehittämisessä ja yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa. Komissiota pyydetään rakentamaan seuraavaa tki-puiteohjelmaa edellisten ohjelmien luomalle perustalle. Julistuksen pääviestejä ovat:

Puiteohjelman tulisi merkittävästi edistää läpilyöntitutkimusta ja -innovaatioita sekä kohentaa edelleen Eurooppaa maailman parhaana alueena tehdä tutkimusta. Puiteohjelman tulee myös edistää EU-sisämarkkinoita auttamalla ns. viidennen vapauden syntymistä.

Puiteohjelman tulee tukea kokeiluja, riskinottoa ja epäonnistumisista oppimista, koska nämä ovat keskeisiä tieteen ja innovaation läpimurtotekijöitä.

Tarvitaan lisää koordinoitua T&I:n kannalta merkittävien eurooppalaisten, kansallisten ja alueellisten rahoituslähteiden välillä.

Puiteohjelman tulee kannustaa T&I-investointien yhdistämiseen keskittyen erityisesti yksityisen sektorin osallistumisen ja investointien edistämiseen ja tehostamiseen.

Tärkeää säilyttää Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) ja Euroopan innovaationeuvoston (EIC) keskeinen rooli sekä niiden riippumattomuus myös seuraavassa puiteohjelmassa.

On tehostettava tieteen ja tutkimuksen huippuosaamisen muuntamista tuotteiksi ja palveluiksi markkinoille ja yhteiskuntaan. Tämä edellyttää strategisten prioriteettien asettamista, tietovarojen tehokasta hallintaa sekä kaikkien T&I-ekosysteemin toimijoiden sitoutumista.

T&I-puiteohjelmassa tulisi vahvistaa tutkimusyhteistyötä globaalien kumppaneiden kanssa keskeisillä tutkimuksen ja teknologian aloilla ja samalla varmistaa tutkimusturvallisuus, teollis- ja tekijänoikeuksien suoja ja vastavuoroisuus.

Ekosysteemien parantaminen eurooppalaisille startup- ja kasvuyrityksille niiden kasvun ja kestävyysedistämiseksi Euroopassa.

Puheenjohtajan taustapaperissa on esitetty seuraavat kysymykset:

1. Millaisena näet EU:n tulevan T&I-politiikan ja sen välineiden roolin EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyn edistämässä? Miten varmistetaan tehokkaat synergiat puiteohjelman ja muiden keskeisten EU:n ja kansallisten politiikkojen ja välineiden välillä, jotka ovat yhtä tärkeitä EU:n kilpailukyvyn lisäämisen kannalta?
2. Miten varmistetaan tasapainoinen tuki eturintamassa olevalle tutkimukselle ja innovoinnille seuraavassa EU:n T&I-puiteohjelmassa? Euroopan komissio on ilmoittanut ERC:n ja EIC:n laajentamisesta. Millaisia odotuksia sinulla olisi tässä suhteessa? Miten tutkimusyhteistyö voi parhaiten tukea EU:n kilpailukykyä ja muita EU:n politiikkoja?
3. Miten varmistetaan, että seuraava puiteohjelma edistää merkittävästi EU:n ja keskeisten maailmanlaajuisten toimijoiden välisen tutkimus- ja innovaatiokuilun kuromista?

Komission valmisteleva EU:n startup- ja kasvuyritysstrategia

Strategian tavoitteena on parantaa EU:n startup- ja kasvuyritysten yleisiä toimintaedellytyksiä laaja-alaisilla politiikka-, rahoitus- ja lainsäädäntötoimilla. Komission näkemyksen mukaan Euroopan innovointikyky on ratkaisevan tärkeää sen kansainvälisen kilpailukyvyn, taloudellisen vaurauden, teknologisen riippuvuuden ja turvallisuuden kannalta. Komissio korostaa startup- ja kasvuyritysten olevan EU:n innovaatiotoiminnan vetureja, sillä niiden radikaaleilla teknologioilla ja ratkaisuilla voidaan vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin ja edistää vihreää ja digitaalista siirtymää. Komissio haluaa edistää EU:n startup- ja kasvuyritysten skaalautumista EU:n sisämarkkinoilla. Suurimmat haasteet liittyvät rahoituksen saatavuuteen, liialliseen säätelyyn, markkinoille pääsyn esteisiin sekä huippuosaajien saatavuuteen. Komissio näkee tärkeäksi EU:n sisämarkkinoiden vahvistamisen sekä startup- ja kasvuyritysten kohtaaman säätelytaakan keventämisen.

Innovatiivisten pk-yritysten sekä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien tukemisen katsotaan olevan tärkeää. Komissio pitää julkisen tutkimusrahoituksen merkitystä keskeisenä erityisesti edelläkävijätutkimuksessa sekä kriittisten syvä- ja läpimurtoteknologioiden kehittämisessä.

On myös tärkeää jatkaa strategisia investointeja tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin.

Yksityisen pääomarahoituksen parempi saatavuus on tärkeää erityisesti startup- ja kasvuyritysten skaalausvaiheen rahoituksen kannalta.

Komissio näkee innovatiiviset julkiset hankinnat ja EU:n vapaakauppasopimusten paremman hyödyntämisen tärkeänä startup- ja kasvuyritysten markkinoille

pääsyn kannalta. Startup- ja kasvuyritykset tarvitsevat myös EU:n ulkopuolelta tulevia korkeasti koulutettuja huippuosaajia.

Puheenjohtajan taustapaperissa on esitetty seuraavat kysymykset:

1. Miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat paremmin hyödyntää eurooppalaisten startup- ja scale-up-yritysten potentiaalia saavuttaakseen taloudellisia vaikutuksia, lisätäkseen tutkimukseen ja innovointiin sijoitettujen julkisten varojen taloudellista tuottoa ja parantaakseen EU:n kilpailukykyä yleensä?
2. Miten varmistetaan nykyisten tukijärjestelmien välinen synergia, kun otetaan huomioon havaitut esteet rahoituksen saannissa erityisesti yliopistoista ja muista tutkimusorganisaatioista syntyvien syväteknologiayritysten osalta? Mitä rahoitusvälineitä puuttuu tai niitä pitäisi vahvistaa?
3. Enrico Letta ehdotti viidettä vapautta yhtenäismarkkinoiden toteuttamiseksi, mikä kattaa tutkimuksen, innovaation, tiedon ja osaamisen välttämättöminä innovoinnin tekijöinä nykyaikaisissa talouksissa. Miten eurooppalaiset startup- ja scale-up-yritykset voisivat hyötyä viidennestä vapaudesta?

Kansallinen valmistelu

Tutkimus- ja innovaatiojaosto (EU-20), jaetaan EU20-jaostolle tiedoksi 5.3.2025
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 7.3.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 7.3.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei lainsäädännöllisiä vaikutuksia.

Asiakirjat

Puheenjohtajan taustapaperit
Varsovan julistuksen luonnos

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Timo Haapalehto, TEM, timo.haapalehto@gov.fi, puh. 0295 047 218
Mari Hakkarainen, TEM, mari.hakkarainen@gov.fi, puh. 0295 062 144
Petteri Kauppinen, OKM, petteri.kauppinen@gov.fi, puh. 0295 330 147

Liitteet